

Kohtuasi C-375/23 [Meislev]ⁱ**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

13. juuni 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Højesteret (Taani kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

6. juuni 2023

Kaebaja:

EN

Vastustaja:

Udlændingenævnet

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasjas vaieldakse selle üle, kas alalise elamisloa andmisest keeldumine, millest Udlændingenævnet (sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu, Taani) teatas kaebajale ENile 18. juulil 2018, on kooskõlas otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausliga. Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et ajal, mil tehti alalise elamisloa andmisest keeldumise otsus, oli ENil Taanis seaduslikult elava Türgi töötaja staatus ja seepärast võis *standstill*-klauslist tuleneda talle iseseisvaid õigusi.

Eelotsusetaotluse sisu ja õiguslik alus

Højesteret (Taani kõrgeim kohus) on ELTL artikli 267 alusel otsustanud taotleda Euroopa Liidu Kohtult eelotsust otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli tõlgendamise kohta.

ⁱ Käesoleva kohtuasja nimi on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetluspoolte tegelikule nimele.

Käesolevas asjas küsitakse esiteks, kas see, et muudetakse rangemaks tingimused, mille kohaselt võib Türgi töötaja saada liikmesriigis alalise elamisloa, kujutab endast uut piirangut, mis kuulub otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kohaldamisalasse. Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, tekib küsimus, kas rangemaid tingimusi seoses eelneva perioodi kestusega, mille jooksul peab töötaja olema liikmesriigis seaduslikult elanud ja töötanud (s.o rangemaid ajalisi tingimusi), võib pidada ülekaalukast üldisest huvist tulenevalt õigustatuks ja proportsionaalseks, st kas need tingimused sobivad taotletava eesmärgi saavutamiseks ega lähe kaugemale sellest, mis on selle saavutamiseks vajalik.

Eelotsuse küsimused

1. Kas liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud liikmesriigis alalise elamisloa saamise tingimused, kuuluvad 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta, mille võttis vastu assotsiatsiooninõukogu, mis loodi 12. septembril 1963 ühelt poolt Türgi Vabariigi ja teiselt poolt EMÜ liikmesriikide ja ühenduse poolt Ankaras allkirjastatud ning ühenduse nimel nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ sõlmitud, heaks kiidetud ja kinnitatud lepingu alusel, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel, artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kohaldamisalasse?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav: kas liikmesriigis alalise elamisloa saamise ajaliste tingimuste rangemaks muutmist (st välisriigi kodaniku eelneva liikmesriigis elamise ja töötamise ajalise kestusega seotud miinimumnõuete rangemaks muutmist) võib pidada sobivaks, et hõlbustada kolmandate riikide kodanike edukat integreerumist?

Viidatud Euroopa Liidu õigusnormid

Euroopa Liidu toimimise leping, artikli 45 lõike 3 punkt d

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (EMPs kohaldatav tekst); artiklid 16 ja 28

19. septembri 1980. aasta otsus nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta, mille võttis vastu assotsiatsiooninõukogu, mis loodi 12. septembril 1963 ühelt poolt Türgi Vabariigi ja teiselt poolt EMÜ liikmesriikide ja ühenduse poolt Ankaras allkirjastatud lepingu alusel, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel (edaspidi „otsus nr 1/80“) (EÜT); artiklid 6 ja 13

Nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsus 64/732/EMÜ lepingu sõlmimise kohta assotsiatsiooni loomiseks Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel (EÜT 217, 29.12.1964, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10)

Euroopa Liidu Kohtu otsused:

22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus X (C-279/21, EU:C:2022:1019, punktid 30–46)

10. juuli 2019. aasta kohtuotsus A (C-89/18, EU:C:2019:580, punktid 31–34, 39, 40 ja 45–47)

9. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Toprak ja Oguz (C-300/09 ja C-301/09, EU:C:2010:756, punkt 44)

6. juuni 1995. aasta kohtuotsus Bozkurt (C-434/93, EU:C:1995:168, punktid 19–20 ja 40)

8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809, punktid 66 ja 68–69)

7. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Lassal (C-162/09, EU:C:2010:592, punktid 32 ja 37)

10. juuli 2014. aasta kohtuotsus Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066, punktid 38–39)

12. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Genc (C-561/14, EU:C:2016:247, punktid 51–52, 56 ja 66–67)

29. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Tekdemir (C-652/15, EU:C:2017:239, punkt 53)

7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Yön (C-123/17, EU:C:2018:632, punkt 72)

12. septembri 2021. aasta kohtuotsus B (C-379/20, EU:C:2021:660, punktid 19–35)

16. jaanuari 2014. aasta kohtuotsus Onuekwere (C-378/12, EU:C:2014:13, punktid 24 ja 25)

Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika

23. juuni 2008. aasta kohtuotsus Maslov vs. Austria, kohtuasi 1639/03

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Alalise elamisloa saamise tingimused, mis olid jõus 1. detsembril 1980, mil otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausel Taanis jõustus, olid ette nähtud

23. mai 1980. aasta dekreediga nr 196 (bekendtgørelse nr. 196 af 23. maj 1980), mis oli vastu võetud sel ajal kehtinud Taani välismaalaste seaduse (udlændingelov) alusel (vt 22. juuni 1973. aasta konsolideeritud seadus nr 344 (lovbekendtgørelse nr. 344 af 22. juni 1973)).

Vaidlusalune otsus, millega keelduti andmast alalist elamisloa, tehti vastavalt välismaalaste seaduse § 11 lõigetele 3–5 redaktsioonis, mis kehtis otsuse tegemise ajal, 9. mai 2016. aasta konsolideeritud seaduses nr 412 (lovbekendtgørelse nr. 412 af 9. maj 2016) selle muudetud kujul.

2016. aasta välismaalaste seaduse § 11 lõigetes 3–5 ja 16 on sätestatud tingimused, mille kohaselt saab anda alalise elamisloa, sealhulgas tingimus, et välisriigi kodanik peab olema elanud riigis seaduslikult vähemalt kuus aastat (lõige 3) või vähemalt neli aastat (lõige 5). Alalise elamisloa saamiseks peavad kõik välisriikide kodanikud peale selle, et nad on elanud riigis seaduslikult vähemalt kuus aastat, vastama kahele neljast integreerumisega seotud lisatingimusest. Kui põhitingimused ja kõik neli integreerumisega seotud lisatingimust on täidetud, võib välisriigi kodanik saada alalise elamisloa kõigest nelja aasta möödudes.

Nagu nähtub ettevalmistavatest materjalidest § 11 kohta, mis lisati 31. mai **2010.** aasta seadusega nr 572 (lov nr. 572 af 31. maj 2010) ja millega muudeti alalise elamisloa andmise reegleid, tehti see muudatus eesmärgiga tagada selge seos alalisi elamislubasid käsitlevate välismaalaste seaduse sätete ja välisriikide kodanike integreerimise vahel.

Mis puudutab sätteid alaliste elamislubade kohta, nähtub hilisemast välismaalaste seaduse § 11 muutmise seaduseelnõust, mis võeti vastu 18. juuni **2012.** aasta seadusega nr 572 (lov nr. 572 af 18. juni 2012), muu hulgas, et alaliste elamislubade andmise reeglite peamine eesmärk peab olema soodustada ja tagada Taanis parem lõimumine. Väljapakutud [ja hiljem vastu võetud] muudatus tähendas, et riigis elamise nõue muudeti neljalt aastalt elamiselt viiele aastale ning töötamise nõuet pikendati kahe ja poole aastaselt täiskohaga töötamiselt kolme aasta jooksul kolmeaastasele täiskohaga töötamisele viie aasta jooksul. Selle muudatuse eesmärk oli tugevdada välisriigi kodaniku suutlikkust korraldada enda integreerumist paindlikumalt.

Lõpuks nähtub välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõust, mis võeti vastu 3. veebruari **2016.** aasta seadusega nr 102 (lov nr. 102 af 3. februar 2016), muu hulgas, et sellega seoses tehti ettepanek kitsendada alalise elamisloa saamise võimalust järgmiselt: muuta riigis seaduslikult elamise ajaline tingimus kuuele aastale ja kitsendada töötamise nõue nõudele töötada tavatingimustel täiskohaga kaks ja pool aastat viimase kolme aasta jooksul. [See ettepanek võetigi vastu.] Täpsemalt pikendati ajalist tingimust üldjuhul kuueaastasele seaduslikult riigis elamisele kõikide välisriigi kodanike puhul, kes peavad vastama ka mitmele rangemale põhitingimusele. Need põhitingimused puudutavad hea maine nõuet ning nõudeid seoses taani keele oskuse ja töötamisega. Peale selle kehtib üldisest

kuueaastase seaduslikult riigis elamise reeglist erand, mille kohaselt võivad välisriikide kodanikud, kes on näidanud üles erilist suutlikkust ja taht Taani ühiskonda integreeruda, saada alalise elamisloa vähemalt neli aastat pärast seaduslikult Taanis elamist. Eeldatakse, et välisriigi kodanik on näidanud üles erilist suutlikkust ja taht Taani ühiskonda integreeruda, kui ta vastab peale põhitingimuste kõikidele neljale integreerumisega seotud lisatingimusele. Need lisatingimused puudutavad integreerumisega seotud kriteeriume kodanikuühiskonnas osalemise, tööturul kõrgemal tasemel osalemise, teatava suurusega aastase maksustatava tulu ning iseäranis hea taani keele oskuse kohta. Tingimused on võrdse tähtsusega ja seega on asjaomase välisriigi kodaniku otsustada, milliste kahe tingimuse täidetust neljast ta tõendab.

Üldiselt põhjendati 2016. aasta seaduseelnõud (vt üldised märkused, punktid 1.2 ja 1.3) sellel perioodil Euroopasse saabunud pagulaste suure arvuga ning see eelnõu sisaldas mitmeid ettepanekuid tingimuste konkreetselt rangemaks muutmiseks varjupaiga ja sisserände valdkonnas.

Käesoleval juhul puutuvad asjasse vaid 2016. aasta seaduses sätestatud rangemad tingimused, mis puudutavad seda, kui pikal eelneval perioodil peab töötaja olema seaduslikult riigis elanud ja töötanud, mitte muud §-s 11 sätestatud tingimused.

Põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 EN sündis Türgis ja on Türki kodanik. Talle anti 24. mail 2013 Taani elamisluba selle alusel, et ta oli abiellunud Taanis elava Taani kodanikuga. EN esitas 27. märtsil 2017 Udlændingestyrelsenile (sisserändeamet, Taani) taotluse Taani alalise elamisloa saamiseks. Sel ajal oli ENil Taanis töötaja staatus ja ta kuulus assotsiatsioonilepingu, sealhulgas otsuse nr 1/80 kohaldamisalasse.
- 2 Sisserändeamet keeldus 10. novembril 2017 Taani alalist elamisluba andmast põhjendusel, et EN ei vasta §-s 11 sätestatud tingimusele, mille kohaselt ta peab olema vähemalt kuus aastat pidevalt Taanis seaduslikult elanud. Samuti asus sisserändeamet muu hulgas seisukohale, et ta ei vasta eritingimustele, mis võimaldavad saada alalise elamisloa kõigest pärast nelja aastat seaduslikult Taanis elamist.
- 3 EN esitas sisserändeameti otsuse peale kaebuse vastustajale, Udlændingenævnetile (sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu, Taani). EN põhjendas oma kaebust muu hulgas sellega, et Taanis seaduslikult elava Türki töötajana on ta kaitstud oma õigusliku olukorra halvenemise eest võrreldes eeskirjadega, mis olid jõus 1. detsembril 1980.
- 4 Sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu jättis 18. juulil 2018 sisserändeameti 10. novembri 2017. aasta otsuse muutmata, märkides muu hulgas, et alalise elamisloa saamiseks peab EN vastama tingimustele, mis on sätestatud (2016. aastal muudetud) välismaalaste seaduse § 11 lõike 3 punktis 1 (kuueaastane

seaduslikult elamine) ja punktis 8 (tavatingimustel täiskohaga töötamine kahe ja poole aasta jooksul viimasel kolmel aastal), millele ta aga ei vasta.

- 5 Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et välismaalaste seaduse § 11 lõike 3 punktides 1 ja 8 sätestatud eelneva riigis elamise ja töötamise tingimused selle otsuse tegemise ajal kehtinud muudetud redaktsioonis, mida sisaldas 9. mai 2016. aasta konsolideeritud seadus nr 412, olid rangemad kui need alalise elamisloa saamise tingimused, mis kehtisid 1. detsembril 1980, mil otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausel Taanis jõustus.
- 6 EN esitas 15. oktoobril 2018 kaebuse Københavns Byretile (Kopenhaageni esimese astme kohus, Taani), paludes sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu otsuse tühistada, ning see asi saadeti edasi Østre Landsretile (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani) läbivaatamiseks esimeses kohtuastmes. Østre Landsret (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani) tegi selles asjas kohtuotsuse 2. veebruaril 2022, rahuldades sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu taotluse jätta kaebus rahuldamata. EN esitas Østre Landsreti (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani) otsuse peale 1. märtsil 2022. aastal apellatsioonkaebuse Taani kõrgeimale kohtule, väites, et sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu 18. juuli 2018. aasta otsus tuleb tühistada ja asi uuesti läbivaatamiseks tagasi saata.
- 7 Sisserändeameti 15. oktoobri 2020. aasta otsusega pikendati ENi elamisluba 15. oktoobrini 2026. Otsuses on märgitud, et elamisluba annab talle õiguse Taanis töötada ja õppida ning elamisloa tingimus on see, et tal on kehtiv pass.

Poolte peamised argumendid põhikohtuasjas

- 8 EN väidab, et Taanis alalise elamisloa saamise ajaliste tingimuste rangemaks muutmine kujutab endast uut piirangut töötajate vabale liikumisele, mis kuulub otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kohaldamisalasse. Uusi alalise elamisõiguse andmise tingimusi tuleb pidada selle *standstill*-klausli kohaldamisalasse kuuluvaks kas või juba seetõttu, et ELTL artikli 45 lõike 3 punktis d ja sellele vastanud varasemates aluslepingusätetes, mis olid jõus ajal, mil Taani Euroopa ühendustega ühines, on otsesõnu sätestatud, et töötajate liikumisvabadus hõlmab õigust jääda kindlaksmääratud tingimustel liikmesriiki pärast seal töölevõtmist. Türgi töötajad ei saa *standstill*-klausli alusel õiguslikku seisundit, mida neil *standstill*-klausli jõustumise ajal juba ei olnud või mille nad said hiljem [muude eeskirjade kohaselt]. Seetõttu ei saa Türgi töötajad kasutada õigust jääda liikmesriiki pärast töötamise lõppu, tuginedes rakendusaktidele, mille Euroopa Komisjon on vastu võtnud ainult liidu töötajate ja/või liidu kodanike suhtes. Küll aga võib Türgi töötajatele tekkida alaline liikmesriigis elamise õigus tulenevalt *standstill*-klauslist koostoimes ELTL artikli 45 lõike 3 punktiga d ja riigisisese õiguse normidest, mis olid otsuse nr 1/80 asjaomases liikmesriigis jõustumise ajal juba vastu võetud mitte üksnes liidu töötajate, vaid ka Türgi töötajate suhtes.

- 9 Edasi väidab EN, et alalise elamisloa andmise ajaliste tingimuste rangemaks muutmine ei ole sobiv selleks, et täita ülekaaluka üldise huviga seotud nõue tagada kolmandate riikide kodanike edukas lõimumine, millele sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu tugineb. Rangemad ajalised tingimused alalise elamisõiguse saamiseks on oma olemuselt kohaldatavad Türgi kodanikele, kes asjaomases liikmesriigis juba seaduslikult elavad ja töötavad. Nende ajaliste tingimuste rangemaks muutmine väljendab seetõttu pelgalt seda, et enne kui Türgi töötaja võib saada alalise elamisloa privileegi, tuleb tal „veel kauem riigis elada“ ja „veel kauem riigis töötada“. See, kui kaua on Türgi töötaja eelnevalt riigis elanud ja töötanud, võib näidata, mil määral on ta teatavaks ajahetkeks integreerunud. Alalise elamisloa saamise ajalised tingimused aga ei saa toimida eduka lõimumise tagamise vahendina. Vastupidi, alaline elamisluba edendab ühiskondlikku ühtekuuluvust ja loob tunde, et isik kuulub täielikult vastuvõtva liikmesriigi ühiskonda. Eesmärki soodustada ja tagada edukat lõimumist teenib seepärast kõige paremini alalise elamisloa andmine niipea kui võimalik.
- 10 Sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu väidab, et otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud mõiste „piirang“ ei hõlma alalise elamisloa saamise võimaluse kitsendamist eespool nimetatud elamis- ja töötamisalaste nõuetega. Põhjus on selles, et esiteks ei puuduta alalise elamisloa saamise tingimused Türgi töötajate suhtes kohaldatavaid töö saamise tingimusi artikli 13 tähenduses ega mõjuta seega nende olukorda ning teiseks on Türgi töötajate õigus elada liikmesriigis otsuse nr 1/80 alusel kõigest seadusliku töötamisega kaasnev ja seda ei saa laiendada hilisemale liikmesriigis elamisele. Sisserändevaidluste apellatsiooninõukogu on seisukohal, et Türgi töötajate õigusi, mis tulenevad otsusest nr 1/80, ei saa võrrelda liidu kodanike vaba liikumise õigusega.
- 11 Isegi kui sel ajal kehtinud elamis- ja töötamisalaseid nõuete rangemaks muutmist saaks pidada uueks piiranguks, mis kuulub artikli 13 kohaldamisalasse, on need nõuded igal juhul sobivad, et teenida huvi kolmandate riikide kodanikke edukalt Taanis integreerida. Need elamis- ja töötamisalased nõuded sobivad teenima mõlemat huvi, sest nende nõuete eesmärk on tagada, et Taanis alalise elamisloa taotleja peab üldjuhul tõendama, et ta on hästi integreerunud ja tegutseb Taani ühiskonnas aktiivse kodanikuna, sealhulgas olles Taanis seaduslikult elanud ja töötanud teatava arvu aastaid.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 12 Vastavalt Euroopa Kohtu otsusele Toprak ja Oguz (punkt 44) hõlmab otsuse nr 1/80 artikli 13 kohaldamisala elamislubade andmise tingimuste muutmist „[niivõrd, kui] need muudatused mõjutavad Türgi töötajate olukorda“.
- 13 Hiljem on Euroopa Kohus oma praktikas kasutanud selle asemel sõnastust, mille kohaselt on määrav see, kas artikli 13 tähenduses uue riigisisese meetme „eesmärk või tagajärg on seada Türgi kodaniku poolt asjaomase liikmesriigi territooriumil töötajate liikumisvabaduse teostamisele piiravamad tingimused kui need, mis olid

selle kodaniku suhtes kohaldatavad otsuse nr 1/80 asjaomases liikmesriigis jõustumise kuupäeval“ (sellega seoses vt muu hulgas Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-279/21: X, punkt 30).

- 14 Samuti on Euroopa Kohus muu hulgas oma otsuse Bozkurt punktides 19 ja 20 ning kohtuotsuse Ziebell punktis 66 märkinud, et EÜ artiklites 39–41 sätestatud põhimõtteid tuleb EMÜ-Türgi assotsiatsiooniga antud õigusi omavatele Türgi kodanikele võimalikult suurel määral üle kanda.
- 15 Samal ajal aga märkis Euroopa Kohus oma otsuse Ziebell punktis 68 ka seda, et liidu õiguse alusel liikumise põhivabaduse aluseks olevate põhimõtete ülekandmine on õigustatud üksnes EMÜ-Türgi assotsiatsiooniga taotletava eesmärgiga viia järkjärgult ellu Türgi töötajate vaba liikumine, nagu on sätestatud assotsiatsioonilepingu artiklis 12, mis kinnitab, et selle assotsiatsiooni eesmärk on olemuselt puhtmajanduslik. Kohtuotsuse Ziebell punkti 69 kohaselt järeldub, et pikaajaliste elanike direktiivi laiem eesmärk tagada, et liidu kodanikud saavad kasutada neile aluslepinguga vahetult antud individuaalset põhiõigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil (vt muu hulgas Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-162/09: Lassal, punktid 32 ja 37), ei ole kohaldatav otsuse nr 1/80 suhtes.
- 16 Samuti märkis Euroopa Kohus oma otsuse Bozkurt punktis 40, et kuna puudub erisäte, mis annaks Türgi töötajatele õiguse jääda liikmesriigi territooriumile pärast seal töötamist, lakkab Türgi kodaniku elamisõigus, mis on kaudselt, kuid tingimata tagatud otsuse nr 1/80 artikliga 6 kui seadusliku töötamisega kaasnev, juhul kui asjaomane isik muutub täielikult ja püsivalt töövõimeetuks.
- 17 Näib aga, et Euroopa Kohtul ei ole olnud võimalust anda hinnangut selle kohta, kas alalise elamisloa saamise keerulisemaks muutmine kujutab endast uut piirangut, mis kuulub otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kohaldamisalasse.
- 18 Eelnevat arvesse võttes palub Højesteret (Taani kõrgeim kohus) Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas niisugused riigisisese õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas ja millega on ette nähtud uued ja rangemad tingimused liikmesriigis alalise elamisloa saamiseks, kujutavad endast uut piirangut, mis kuulub otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kohaldamisalasse.
- 19 Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, on oluline kindlaks teha, kas seda piirangut õigustab ülekaalukast üldisest huvist tulenev põhjus, see on taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamise tagamiseks sobiv ega lähe kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt muu hulgas Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-279/21: X, punkt 35).
- 20 Küsimuses, kuidas tuleb otsuse nr 1/80 artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kontekstis hinnata endast uut piirangut kujutava riigisisese õigusnormi proportsionaalsust, on olemas ulatuslik Euroopa Kohtu praktika (vt muu hulgas kohtuotsused Dogan, punktid 38–39; Genc, punktid 51–52 ja 66–67;

Tekdemir, punkt 53; Yön, punkt 72; A (C-89/18), punktid 31 ja 34 ning 45–47; B (C-379/20), punktid 19–35; ja viimati kohtuotsus X (C-279/21), punktid 30–39).

- 21 Nii on Euroopa Kohus märkinud, et edukas lõimumine võib kujutada endast ülekaalukast üldisest huvist tulenevat põhjust seoses otsusega nr 1/80 (vt kohtuotsus Genc, punkt 56).
- 22 Euroopa Kohtul ei ole aga olnud võimalust anda hinnangut selle kohta, kas rangemaid ajalisi tingimusi alalise elamisloa saamiseks, st tingimusi seoses sellega, kui kaua on Türgi töötaja asjaomases liikmesriigis eelnevalt elanud ja töötanud, saab pidada taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks sobivaks.
- 23 Ühest küljest tuleneb kohtuotsuse Lassal punktist 32 koostoimes sama otsuse punktiga 37, et alaline elamisõigus on ühtaegu privileeg, mille võib seada sõltuvusse tegelikust lõimumisest ja selle eest antavaks preemiaks ning mida võib seega kasutada eduka lõimumise tagamise vahendina. Samuti on Euroopa Kohus tunnustanud mõlemat alalise elamisõiguse aspekti oma otsuse Onuekwere punktides 24 ja 25. Niisiis saab järeldada, et kuna alalise elamisõiguse andmine ise on liigitatud sobivaks vahendiks eesmärgiga tagada töötaja edukas lõimumine, tuleb alalise elamisloa saamise võimalusele seatud ajalisi piiranguid pidada niisuguseks, mis on vastuolus eesmärgiga tagada edukas lõimumine.
- 24 Teisest küljest peetakse nõuet, et isik peab olema vastuvõttavas liikmesriigis teatava aja elanud, üldiselt teguriks, mis mõjutab seda, mil määral on ta elukohariigis lõimunud, ja seega ka seda, mil määral peaks ta olema kaitstud riigis elamise õiguse kaotamise ja väljasaatmise eest (vt muu hulgas pikaajaliste elanike direktiivi artiklid 16 ja 28, otsuse nr 1/80 artikkel 6 ning Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika, mis käsitleb kaitset väljasaatmise eest Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 8 alusel, muu hulgas EIK otsus Maslov vs. Austria).
- 25 Seepärast palub Taani kõrgeim kohus Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas alalise elamisloa saamise ajaliste tingimuste rangemaks muutmist, nagu on vaidluse all käesolevas asjas, saab pidada sobivaks, et soodustada kolmandate riikide kodanike edukat lõimumist.
- 26 Eespool viidatud kohtupraktika annab piisavalt tõlgendussuuniseid, et Taani kõrgeim kohus saaks ise anda konkreetse hinnangu küsimuses, kas Taanis alalise elamisloa saamise ajalised tingimused, st elamis- ja töötamisalased nõuded *lähevad kaugemale sellest, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik* (vt viimati Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-279/21: X, punktid 39–46).